

Rövid közlemények – *Short notes*

Silybum marianum (L.) GAERTN. előfordulása a Nyugat-Dunántúlon

Occurrence of *Silybum marianum* (L.) GAERTN. in West Transdanubia (Hungary)

Five specimens of *Silybum marianum* (L.) GAERTN. were found in 2007 near Gérce (Alsó-Kemeneshát region in West Hungary) on the fringe of a rape field. It is the first published locality of the newcomer species in West Hungary.

2007. május 24-én Gérce határában (Vas megye, Alsó-Kemeneshát, 8767/4) a *Silybum marianum* (L.) GAERTN. (máriatövis) előfordulását találtam. A faj DNy-Ázsiából származó, nálunk szilimarín típusú és más flavonoidokat tartalmazó drogjáért termesztett, 1,5 m magasságot elérő, egy- vagy kétéves gyógynövény. A széles, tövisekkel fogazott függelékkel rendelkező, elálló külső fészkepikkelyek, ill. a fehéren márványozott tőlevelek alapján a hasonló fajoktól könnyen elkülöníthető (SIMON 2000).

A növény JÁVORKA (1925) flóraművében konkrét helymegjelölés nélkül, mint ritkán elvaduló termesztett növény, SOÓ (1970) könyvében mint Közép-Európában meghonosodott neofiton szerepel. PRISZTER (1985) a növény ritka elvadulásáról számol be Budapest környékén (ugyanakkor PRISZTER 1997 adventív növénylistájában a faj már nem szerepel). TERPÓ (2003) a ruderalis élőhelyeken a termesztésből kivaduló, alkalmi megtelepedő fajok közé sorolja (ergasiophygyton, ephemerohyton). BALOGH et al. (2004) szerint a máriatövis hazánkban alkalmi megjelenésű neofiton. A növény nyugat-dunántúli előfordulásáról irodalmi adatokkal nem rendelkezünk, KIRÁLY G. (ex verb.) a vitnyédi Fácános-erdő mellett [8467/2] hasonló élőhelyen észlelte.

Az általam megfigyelt előfordulás is illik az előbbi besorolásokba. Gércétől nyugati irányban a 84-es főút mellett egy repce tábla szegélyében, a művelt terület határán került elő a növény 5 db virágzó, később termést is hozó egyede a következő fajok társaságában: *Cirsium arvense*, *Convolvulus arvensis*, *Daucus carota*, *Elymus repens*, *Erigeron annuus*, *Geranium pusillum*, *Lactuca serriola*, *Thlaspi arvense*, *Veronica persica*, *Vicia hirsuta*, *Viola arvensis*. A növény Gérce melletti előfordulását fényképfelvételekkel dokumentáltam.

Köszönetem fejezem ki BALOGH Lajosnak a szakirodalom beszerzésében nyújtott segítségéért, valamint KIRÁLY Gergelynek publikálatlan adatának rendelkezésemre bocsátásáért.

BALOGH L. – DANCZA I. – KIRÁLY G. (2004): A magyarországi neofitonok időszerű jegyzéke és besorolásuk inváziós szempontból. In: MIHÁLY B. – BOTTA-DUKÁT Z. (eds): *Özönnövények. Biológiai inváziók Magyarországon.* – TermészetBÚVÁR Alapítvány Kiadó, Budapest, pp. 61–92.

JÁVORKA S. (1925): *Magyar Flóra. Flora Hungarica.* – Studium, Budapest, 1307 pp.

PRISZTER SZ. (1985): *A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve VII. Mutatók.* – Akadémiai Kiadó, Budapest, 683 pp.

PRISZTER SZ. (1997): *A magyar adventív flóra kutatása.* – Bot. Közlem. **84**: 25–32.

SIMON T (2000): *A magyarországi edényes flóra határozója.* – Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 846 pp.

- SOÓ R. (1970): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve 4. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 614 pp.
- TERPÓ, A. (2003): Synanthropic newcomers (kenophytes – neophytes) in Hungarian Flora. In: ZAJÁC, A. – ZAJÁC, M. – ZEMANEK, B. (eds): Phytogeographical problems of synanthropic plants. – Jagellonian University, Institute of Botany, Cracow, pp. 331–338.

KULCSÁR László

Ophrys sphegodes MILLER, a new species in the flora of Sopron Hills

Ophrys sphegodes MILLER a Soproni-hegységben

A Soproni-hegység D-i peremén, Harka mellett, az Istenszék D-i részének száraz gyepeiben az *Ophrys sphegodes* erős populációja került elő (2007-ben mintegy 170 egyed virágzott). Az élőhely domináns fajai a *Brachypodium pinnatum* és *Carex caryophyllea*, további említésre méltó fajok: *Fragaria viridis*, *Orchis morio*, *Peucedanum oreoselinum*, *Pulsatilla pratensis* subsp. *nigricans*, *Sanguisorba minor*, *Stipa pennata*. Sopron környékén a Fertőmelléki-dombságról volt ismert (SOÓ 1973 adata is erre vonatkozik), itteni lelőhelyéről azonban már eltűnt (CSAPODY 1975). A Soproni-hegység területéről (beleértve annak osztrák oldalát is) nem volt korábbi jelzése (FISCHER – FALLY 2006).

A remarkable population of *Ophrys sphegodes* MILLER was found in Sopron Hills, on the southeastern foot of Istenszék Hill 2,5 km WSW of Harka [8365/3], very close to the Austrian border. The site was on a south facing slope (25° steep), 250 m s. m., on loamy gravel, geologically “Unterer Auwaldschotter” from Ottnangium. *O. sphegodes* grows in a gappy, dry grassland of the alliance *Cirsio-Brachypodium pinnati*, a subcontinental grassland in Austria typical for the border between Hercynicum respectively Alpicum and Pannonicum, here in West Hungary for the border between Noricum and Praenorikum. Main grasses are on the locality *Brachypodium pinnatum* and *Carex caryophyllea*, with immediate companions such as *Anthyllis vulneraria*, *Carlina vulgaris*, *Fragaria viridis*, *Hieracium pilosella*, *Orchis morio*, *Peucedanum oreoselinum*, *Pulsatilla pratensis* subsp. *nigricans*, *Sanguisorba minor* and *Stipa pennata*.

Ophrys sphegodes was detected near Harka on May 12th 2006 by Th. HABERLER, and revisited on April 22nd 2007 together with G. KIRÁLY, when about 170 specimens were counted. Formerly it was known only from Fertő Hills N of Sopron (SOÓ 1973), but CSAPODY (1975) reported it here as extinct. In Sopron Hills (including the Austrian side) it is the first mention of the species.

- CSAPODY I. (1975): A Fertő-táj flórája és vegetációja. In: AUJESZKY L. – SCHILLING F. – SOMOGYI S. (eds): A Fertő-táj Monográfiáját előkészítő Adatgyűjtemény 3. – Vízgazdálkodási Tudományos Kutató Intézet, Budapest, pp. 1–420.
- FISCHER, M. A. – FALLY, J. (2006): Pflanzenführer Burgenland. 2. Auflage. – Eigenverlag Mag. Dr. Josef Fally, Deutschkreutz, 384 pp.
- SOÓ R. (1973): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve 5. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 724 pp.

Thomas HABERLER

Ophioglossum vulgatum L. a Felső-Szigetközben

Ophioglossum vulgatum L. in Felső-Szigetköz (NW Hungary)

A small population of *Ophioglossum vulgatum* was found in the Lóvári-erdő, near Mosonmagyaróvár (Felső-Szigetköz region, NW Hungary). It is a second known stand of the species in the region.

Az *Ophioglossum vulgatum* L.-t WIERZBICZKI (1824) „in uliginosis sylvaticis ad Danubium”, majd PECK (1878) „a forrás nevű mocsár és Feketeerdő mellett” megjelöléssel közli a Felső-Szigetközből. A „forrás nevű mocsár” a Lóvári-erdő szélén volt (WERNER E. ex verb.). KEVEY (in KEVEY – ALEXAY 1992) légvonalban 6,5 km-re innen, Rajka közeléből jelezte. SEREGÉLYES (1999) Rajka térségéből aktuális előfordulását közli, viszont az adat az ott mellékelt ponttérképre nem került rá.

2005. júliusában a Lóvári-erdő és a Városkaros határán (8069/4; N47°55'22", E17°15'09", 230 m s. m.) a faj 20-25 töves állományára bukkantam. 2007. májusában már 44 tő került elő, ebből 12 rendelkezett sporfillumfüzérrel. Az állomány erősen pusztuló nemesnyáras alatt létrejött *Cornus sanguinea*-cserjésben (keményfás ligeterdő degradátuma), aranyvesszős és sudár rozsnokos gyepfoltok szélén, az erdő fokozottan védett részén található, melyet a vaddisznók túrása miatt drótkerítéssel vontak körbe.

A lelőhelyen készült cönológiai felvétel: Mosonmagyaróvár, Lóvári-erdő széle, 2007. 06. 15., PÁLL-GERGELY B. – WERNER E., E₃ 15%, E₂ 85%, E₁ 30 %, E₃ magassága: 10–15 m, E₂ magassága: 0,7–5 m, kvadrátméret: 100 m².

E3: *Acer pseudoplatanus* 1, *Betula pendula* 2, *Populus × euramericana* 1, *Viscum album* (epifiton)

E2: *Acer pseudoplatanus* +, *Betula pendula* 1, *Clematis vitalba* +, *Cornus sanguinea* 4-5, *Crataegus monogyna* +, *Euonymus europaeus* +, *Juglans nigra* +, *Ligustrum vulgare* +, *Populus tremula* +-1, *Robinia pseudoacacia* +, *Tilia cordata* 1

E1: *Acer campestre* +, *A. pseudoplatanus* +, *Agrimonia eupatoria* +, *Astragalus glycyphyllos* 1, *Betula pendula* +, *Brachypodium sylvaticum* +, *Bromus erectus* 1-2, *Buglossoides purpureo-coerulea* +, *Carex caryophylla* +, *C. sylvatica* 1, *C. tomentosa* +, *Carlina biebersteinii* +, *Carpesium cernuum* +, *Centaurium erythraea* +, *Clematis vitalba* +, *Clinopodium vulgare* +, *Colchicum autumnale* 1, *Cornus sanguinea* 1, *Crataegus monogyna* +, *Dactylis glomerata* +, *Epipactis helleborine* +, *Fragaria vesca* +, *Galium mollugo* s. l. +, *Galium verum* +, *Gentiana cruciata* +, *Hedera helix* +, *Hypericum perforatum* +, *Inula salicina* +, *Lathyrus tuberosus* +, *Linum catharticum* +, *Ligustrum vulgare* +, *Medicago lupulina* +, *Melica nutans* +, *Ophioglossum vulgatum* +, *Pimpinella major* +, *Plantago media* var. *urvilleana* 1, *Platanthera bifolia* +, *Poa angustifolia* +, *Populus tremula* +, *Pyrus pyraeaster* +, *Quercus robur* +, *Ranunculus polyanthemus* +, *Robinia pseudoacacia* +, *Rubus caesius* +, *Salvia glutinosa* +, *Solidago gigantea* +, *Taraxacum officinale* +, *Tilia cordata* +, *Viola cyanea* +, *V. elatior* +, *V. reichenbachiana* +

Köszönet illeti KEVEY Balázst és WERNER Ervint az irodalmazásban, a terepi felvételezésben és a közlemény megírásában nyújtott segítségükért.

KEVEY B. – ALEXAY Z. (1992): Adatok a Szigetköz flórájához. – *Acta Ovariensis* **34**: 29–37.

PECK I. (1878): A megye viránya. In: MAJOR, P. (ed.): Mosonmegye Monographiája. – Magyaróvár, pp. 42–68.

SEREGÉLYES T. (1999): Kígyónyelv (*Ophioglossum vulgatum* L.). In: FARKAS S. (ed.): Magyarország védett növényei. – Mezőgazda Kiadó, Budapest, p. 89.

WIERZBIECKI, A. P. P. (1824): Flora Mosoniensis. – Mscr., Deposited in the Botanical Department of the Hungarian Natural History Museum, Budapest.

A *Sparganium minimum* WALLR. új magyarországi lelőhelye

New locality of *Sparganium minimum* WALLR. in Hungary

A new occurrence of *Sparganium minimum* were detected in South Kisalföld, near Csabrendek (Central Hungary), in the margin of Német Lake [8565/4] in a *Carex elata* community, together with *Potamogeton gramineus* and *Utricularia australis*, which is the second actually known locality of the species in Hungary.

A *Sparganium minimum* WALLR. a magyar flóra egyik leginkább veszélyeztetett tagja, amelynek hazai előfordulásait MOLNÁR et al. (1997) részletesen feldolgozták. E munka szerint a faj egyetlen aktuális állománya a Bakonyalján (Nyirád: Sár-álló) található.

2006. őszén a Német-tavon (Marcal-medence, Pápa–Devecseri-sík, Csabrendek községhatár, 8969/4) zombéksásos állomány semlyékeiben víz alatti, ill. vízfelszínen úszó levelű, kis termetű *Sparganium*-egyedekre bukkantunk, amelyek meghatározására megfelelő tapasztalatok híján nem vállalkoztunk. 2007. május 22-én MÉSZÁROS András és SIMON Pál társaságában felkerestük a nyirádi Sár-állót, ahol vegetatív állapotban megvizsgáltuk az ottani *S. minimum*-populáció egyedeit. Ugyanezen a napon meglátogattuk a Német-tó zombéksásosát, ahol ismét sikerült az azonosításra váró *Sparganium*-taxon 4-5 egyedét megtalálni. A lágy, határozott középér nélküli, 3-5 mm széles úszó levél felépítése alapján egyértelműnek véljük a növények azonosságát a *S. minimum*-mal. Ugyanitt a *S. erectum* L. fiatal úszó leveleinek fonákán ujjal is tapintható, éles középér volt megfigyelhető.

A Német-tó feltöltődő, lapos mélyedés, melynek belső, általában 50-150 cm mély vizű részeit összefüggő nádas-gyékényes, ill. néhol tavi kákás borítja. Peremrészein tarackoló (főleg *Carex acutiformis* és *C. riparia*), ill. zombékoló (főleg *Carex elata*) magassásosok találhatóak, ill. kisebb foltokon erősen magaskórósodó-sásosodó mocsárterek (utóbbiak érdekességei közül kiemelhetők: *Dactylorhiza incarnata*, *Epilobium palustre*, *Eriophorum angustifolium*, *Orchis palustris*). Maga a *Sparganium*-lelőhely mintegy 50 m átmérőjű, tavasszal 30-80 cm mély vizű zombéksásos, melynek semlyékeiben a *S. minimum* mellett (a nyirádi állományhoz hasonlóan) *Potamogeton gramineus* és *Utricularia australis* fordul elő. A zombékok oldalán *Sparganium erectum* és *Thelypteris palustris* is előkerült. Virágzó-termő *Sparganium minimum*-egyedeket a területen nem találtunk. Ennek okát az ingadozó vízmélység mellett a zombékok erős záródásában, a nem árnyalt szabad vízfelületek teljes hiányában látjuk. Érdekes, hogy naplója szerint 1957. szeptember 06-án BOROS Ádám is járt a területen. Feljegyzésében erős legeltetésről számol be (akkor a tó elnádásodása még nem volt számottevő), a növényfajok közül a *Potamogeton gramineus* nagy állományát említi.

A tágabb térség, a Pápa–Devecseri-sík Bakonyaljához csatlakozó peremrésze (különösen Csabrendek környékén) számos más, lápi-mocsári élőhelyhez kötődő ritkaságot őriz. A Német-tó, mint e sáv egyik legértékesebb maradványfoltjának fennmaradását leginkább az északi peremén fekvő állattartó telep veszélyezteti, az ezzel szomszédos részeken számottevő eutrofizáció mutatható ki.

BOROS Á. (1947): Florisztikai jegyzetek. – Mscr., MTM Növénytár, Budapest.

MOLNÁR A. – VIDÉKI R. – SÜLYOK J. (1997): Adatok a lápi békabuzogány (*Sparganium minimum* WALLROTH 1840) ismeretéhez. – *Kitaibelia* 2: 164–168.

KIRÁLY Gergely – MESTERHÁZY Attila

A *Chaerophyllum hirsutum* L. harmadik nyugat-dunántúli lelőhelye

3th locality of *Chaerophyllum hirsutum* L. in West Transdanubia (Hungary)

Chaerophyllum hirsutum, a dealpin element of the flora of West Hungary, was known along Gyöngyös (Güns) and Pinka rivers so far. In 2007 a new occurrence were found in a fragmented hardwood forest at Répce (Rabnitz) river near Peresznye [8565/4], accompanied by other taxa of mountainous character (such as *Alnus incana*, *Anthriscus nitida*, *Stellaria nemorum* subsp. *nemorum*).

A *Chaerophyllum hirsutum* L. a Nyugat-Dunántúlon a Keleti-Alpok irányából érkező folyók mentén leereszkedő ritka, dealpin elem. Aktuális előfordulása csak Kőszegnél a Gyöngyös, Felsőcsatárnál a Pinka határ menti szakaszán, égerligetben ismert. Egykori előfordulásai a Kőszegi-hegység más pontjain régóta megerősíthetetlenek, míg soproni adata feltehetően téves (KIRÁLY – KIRÁLY 1998, KIRÁLY et al. 1999). A szomszédos ausztriai területeken nem ritka (FISCHER – FALLY 2006 szerint Burgenlandban nem veszélyeztetett), mivel ott a folyók felső szakaszain még ma is több jó állapotú ligeterdő található.

2007-ben a faj újabb lelőhelyen került elő, a Répce folyó régi medrében, a magyar-osztrák államhatár vonalán, a B85/22 és B86 határpontok közötti szakaszon (Peresznye községhatár, „Csárdamalomi-Nagy-rét”, 8565/4]. A folyó elterelése és csatornázása miatt e mederben már nem folyik víz, viszont partján viszonylag szép keményfás ligeterdő-fragmentumok maradtak meg. A területen a *Chaerophyllum hirsutum* két kisebb csoportban mintegy 15 (részben virágzó) tövet számlál. Mellette megtalálhatók a többi hazai lelőhelyen is megfigyelhető dealpin jellegű kísérők, így a (konszociációt képző) *Alnus incana*, továbbá az *Anthriscus nitida* és *Stellaria nemorum* subsp. *nemorum* többszáz töves állománya. Más elemek már a Répce alsó, síkvidéki szakaszának keményfás ligeterdeit idézik: *Asarum europaeum* subsp. *europaeum*, *Carex remota*, *Geranium phaeum*, *Milium effusum*, *Paris quadrifolia*, *Ranunculus lanuginosus*.

A Répce új, ásott medre e szakaszon (a régivel párhuzamosan) végig Ausztriában fut, majd kb. 5 km után Répcevisnél lép magyar területre (a nevezetes Répce menti ligeterdők – Csáfordjánosfa és Dénesfa mellett – innét mintegy 25 km-re található). A folyó elterelése a talajvíz szintjének jelentős süllyedését okozta a területen. A termőhely szárazodása, mint közvetlen veszély mellett leginkább az akác előretörése okoz természetvédelmi problémákat, a régi meder oldalain néhol már összefüggő akácos foltok alakultak ki.

FISCHER, M. A. – FALLY, J. (2006): Pflanzenführer Burgenland. 2. Auflage. – Eigenverlag Mag. Dr. Josef Fally, Deutschkreutz, 384 pp.

KIRÁLY G. – KIRÁLY A. (1998): A hazai flóra két alig ismert növénye: a *Chaerophyllum hirsutum* L. és a *Glyceria declinata* BRÉB. – *Kitaibelia* 3: 121–125.

KIRÁLY G. – KUN A. – SZMORAD F. (1999): A Vas-hegy csoport vegetációja és florisztikai érdekességei. – *Kitaibelia* 4: 119–142.

KIRÁLY Gergely – MESTERHÁZY Attila

Az *Azolla filiculoides* LAM. inváziója Keszthelyen

Invasion of *Azolla filiculoides* LAM. in Keszthely

The invasion of *Azolla filiculoides* LAM. in a drain of Keszthely flowing into the Lake Balaton is discussed. Also a short taxonomic review and former data of *Azolla* in the region are given.

2006–2007 szokatlanul enyhe telén az *Azolla filiculoides* LAM. tömegessé vált Keszthelyen a „Libás”-tól K-re fekvő É–D-i irányú csatornában [9269/2]. Állománya február végére a Balaton felől mintegy 210 m hosszú szakaszon, csaknem a vízfelület 100 %-át borította, néhány %-os felületi részesedést elérő *Lemma minor* és *L. trisulca* fajokkal kísérve. Az állóvíz jellegű csatornaszakaszon a 2006. nyári és őszi aszpektusban még békalencsés lebegőhínár uralta a vízfelületet. A csatorna vize e télen nem fagyott be, a már ősszel is jelen lévő moszatpáfrány-faj tél végére összefüggő vöröses szőnyegként vonta be a vízfelületet. A növény azonosítását LUMPKIN (1999), JÄGER – WERNER (2002) és KUBÁT (2002) alapján végeztük. Az *Azolla* taxonok azonosításához a megasporkarpiumok morfológiája és a felső levélkaréj-epidermisz leghosszabb papillái sejtszáma tekinthető jó bélyegnek (PIETERSE et al. 1977, LUMPKIN 1999, STETÁK 2006). Utóbbi gyakorlatilag a növény bármely állapotában vizsgálható. Friss példányaink sztereomikroszkópos és SEM vizsgálata során a keszthelyi növényt *A. filiculoides*-nek határoztuk. A sporkarpiumok vizsgálatára csak a megfelelő időpontban (késő nyár – kora ősz) gyűjtött példányok esetén van lehetőség, de spórás egyedet MOLNÁR – PFEIFFER (2000) tapasztalataihoz hasonlóan, a keszthelyi populációban sem találtunk.

A korábbi hazai *Azolla* adatokat STETÁK (2006) összegzi, s európai revíziók tapasztalataira hivatkozva felhívja a figyelmet arra, hogy az *A. caroliniana* WILLD. (nom. val.: *A. mexicana* PRESL) hazai adatai revízióra szorulnak. Ennek érdekében a korábbi lelőhelyek újbóli ellenőrzése szükséges. Mivel a határozásban a papillák sejtszáma döntő fontosságú, a határozást élő, friss anyagon javasoljuk elvégezni.

Keszthely mellől korábban több szerző ismertetett „*A. caroliniana*” adatokat (SZABÓ 1997: Fenékpuszta; SIMON 2000: Kisbalaton, Zala; ALMÁDI – BÓDIS 2006: Keszthely), ezek azonban feltehetően az *A. filiculoides*-re vonatkoznak. Az MTM Növénytárban a térségből csak a szerzők újabb gyűjtéséből találunk példányokat (ALMÁDI L.: Keszthely, 2006. 11. 03.; BAUER N.: Keszthely, „Libás”, 2007. 03. 03.).

ALMÁDI L. – BÓDIS J. (2006): Az *Azolla caroliniana* előfordulása a Balaton környékén.

– Előadás, Botanikai Szakosztály szakülése, Budapest, 2006. 11. 06.

JÄGER, E. – WERNER, K. (eds) (2002): Exkursionsflora von Deutschland 4. Kritischer Band. – Spektrum Akademischer Verlag, Heidelberg – Berlin, 948 pp.

KUBÁT, K. (2002): *Azolla* LAMK. In: KUBÁT, K. et al. (eds): Klíč ke květeně České republiky. – Academia, Praha, p. 93.

LUMPKIN, T. A. (1999): *Azollaceae*. In: FNA Editorial Committee: Flora of North America 2. Pteridophytes and Gymnosperms. – Oxford University Press, New York – Oxford.

MOLNÁR V. A. – PFEIFFER N. (2000): *Azolla filiculoides* LAM. a Bene-patak árterén. – Kitaibelia 5: 228.

PIETERSE, A. H. – DE LANGE, L. – VAN VLIET, J. P. (1977): A comparative study of *Azolla* in the Netherlands. – Acta Bot. Neerl. 26: 433–449.

SIMON T. (2000): A magyarországi edényes flóra határozója. 4., átdolgozott kiadás – Tankönyvkiadó, Budapest, 976 pp.

- STETÁK D. (2006): Moszatpáfrányfajok (*Azolla mexicana* PRESL, *Azolla filiculoides* LAM.). In: BOTTA-DUKÁT Z. – MIHÁLY B. (eds): Biológiai inváziók Magyarországon. Özönnövények 2. – KvVM Természetvédelmi Hivatalának Tanulmánykötetei 10, Budapest, pp. 9–16.
- SZABÓ I. (1997): A balatoni flóra és vegetáció kutatásának eredményei. – *Kitaibelia* 2: 243–244.

BAUER Norbert – ALMÁDI László

***A Potamogeton coloratus* HORNEM. előfordulása a Marcal-medencében**

New locality of *Potamogeton coloratus* HORNEM. in Marcal Basin (W Hungary)

2007. május 22-én a *Potamogeton coloratus* HORNEM. szép állományát fedeztük fel a Marcal-medencében, a 84-es főúttól keletre Csabrendek és Nyírlak között [8969/4], előbbi községhatárában. Az új lelőhelyen lecsapoló árkok néhány éve kikotort medrében és mesterséges tóban, pionír körülmények közt él. Előbbi helyen nagyon sekély (5–10 cm), gyengén áramló vízben, az állományalkotó *Typha angustifolia* és *Berula erecta* árnyalásában található. Az árok szélén a bázikus kémhatású agyagon kialakuló pionír élőhelyek jellegzetes fajai (*Carex flava*, *Centaurium pulchellum*, *Lotus tenuis*, *Tetragonolobus maritimus*) figyelhetők meg. Nyár közepére az árok kiszáradt, de a *P. coloratus* hajtásai a nedves iszapon továbbra is megfigyelhetők voltak. Az innét kb. 100 m-re lévő másik állomány 1–1,5 m mély állóvíz szegélyében, nádas, gyékényes és tavikákás szélén él. Itt is a sekélyebb zónát foglalja el, az 50 cm-nél mélyebb részekben alig telepszik meg. Mindkét helyen (és a Tapolcai-medence többi lelőhelyén is) a faj állandó kísérője (gyorsabb folyású vizekben szálanként, állóvizekben tömegesen) a *Chara hispida* var. *major*.

A *P. coloratus* hazánk legritkább békaszőlő faja (MESTERHÁZY 2006), legközebbi aktuális előfordulása a Tapolcai-medencében van, ill. régi (valószínűleg megsemmisült) lelőhelyei a Bakonyalja néhány pontján ismertek (BAUER 2006). A Marcal-medencéből korábban nem jelezték. Itt, az Ukktól Csabrendekig húzódó mély fekvésű területen egykor nagy, karsztforrások által táplált láprétek díszlettek, de ezek a 20. század elején kezdődő meliorációk miatt mára szinte maradék nélkül megsemmisültek. A *P. coloratus* lelőhelyének közvetlen környezetében a gyepek felszántása és az árkok kotrása az utóbbi években vált intenzívvé, a közvetlen és közvetett hatások (vegyszerezés, műtrágyázás) könnyen a faj kipusztulását okozhatják.

BAUER N (2006): A *Potamogeton coloratus* HORNEM. Magyarországon. – *Flora Pannonica* 4: 111–120.

MESTERHÁZY A. (2006): „A therma-k hű kísérője”. In: UJHELYI P. – MOLNÁR V. A. (eds): Élővilág enciklopédia 2. A Kárpát-medence gombái és növényei. – Kossuth Kiadó, Budapest, p. 147.

MESTERHÁZY Attila – KIRÁLY Gergely

Az *Achillea ptarmica* L. előfordulása Komáromnál

Occurrence of *Achillea ptarmica* L. near Komárom (Kisalföld region, NW Hungary)

Az *Achillea ptarmica* 5-10 tövet számláló populációját az első szerző találta a Kisalföld K-i részén, Komáromtól Ny-ra (Koppánymonostor) a Duna árterén, a Szent Pál-sziget nyugati részén [8274/1], puhafás ligeterdő és ártéri kaszálórét találkozási zónájában.

A területről GÁYER (1916) és RIEZING (2005) nem említi a fajt, sőt a Kisalföld keleti részének más területeiről sem ismert (vö. FEICHTINGER 1899, BARINA 2003). DOBOLYI in FARKAS (1999: 239) nem jelzi aktuális előfordulását a Kisalföldről.

A faj bizonyító példánya az MTM Növénytárának herbáriumában (BP) került elhelyezésre.

BARINA Z. (2003): Adatok az esztergomi Duna-ártér flórájához. – *Kitaibelia* **8**: 55–63.

FARKAS S. (ed.) (1999): Magyarország védett növényei. – Mezőgazda Kiadó, Budapest, 416 pp.

FEICHTINGER S. (1899): Esztergom megye és környékének flórája. – Esztergom Vidéki Régészeti és Történelmi Társaság, Esztergom, 456 pp.

GÁYER GY. (1916): Komárom megye virágos növényeiről. – *Magy. Bot. Lapok* **15**: 37–54.

RIEZING N. (2005): Adatok a Gönyű – Neszmély közötti Duna-szakasz flórájához és vegetációjához. – *Bot. Közlem.* **92**: 57–67.

SZÜCS Péter – BARINA Zoltán

Az *Alnus viridis* (CHAIX. et VILL.) DC. új lelőhelye a Kőszegi-hegységben

New locality of *Alnus viridis* (CHAIX. et VILL.) DC. in Kőszeg Mountains (Burgenland, Austria)

Az első szerző 2007. július 5-én az *Alnus viridis* eddig ismeretlen előfordulásra bukkant a Kőszegi-hegységben. Az osztrák területen, Rechnitz (Rohonc) felett [8664/4], 660 m tszf. magasságban felfedezett állomány egyedeinek túlnyomó többsége (kb. 50 cserje) egy csoportban, telepített lucfenyves szélén, erdészeti út bevágásának pionír felszínén él. További egyedek kerültek elő az útrézsún mintegy 50 m hosszon elszórva, ill. az úttal közvetlenül szomszédos államhatár árkanak oldalában, erősen megbontott bükkös szegélyében. A magyar oldalon nem került elő, de a C12/12 és C12/13-as határpontok között közvetlenül a határvonalon, a határkövektől 1 m-re él egy példány.

Az *Alnus viridis* a Kőszegi-hegységben régóta ismert (elsőként WAISBECKER 1882 találta), de csak az osztrák oldalon biztos a jelenléte (itt TRAXLER 1987 ad róla összefoglalást). Az új előfordulás alapján azonban szinte bizonyos, hogy Bozsok felett (a Kalaposkő térségében) magyar területen is számítani kell előfordulására, amelyet célzott kutatásokkal a jövőben szeretnénk is megerősíteni.

TRAXLER, G. (1987): Floristische Neuigkeiten aus dem Burgenland XXI. – *Burgenl. Heimatbl.* **49**: 106–114.

WAISBECKER A. (1882): Kőszeg és vidékének edényes növényei. – Leitner N., Kőszeg, 47 pp.

NÉMETH Csaba – KIRÁLY Gergely

A szibériai gólyaorr (*Geranium sibiricum* L.) előfordulása Szegeden

Occurrence of *Geranium sibiricum* L. in Szeged (SE Hungary)

Geranium sibiricum was found in the Botanical Garden of Szeged and in the City of Szeged [9786/4]. The species is new for South Hungary.

A *Geranium sibiricum* L.-t Szegeden először SCHMIDT Dávid találta meg az Egyetemi Fűvészkertben [9786/4] 2005. augusztus 14-én. A bejárat közelében, az üvegház mellett, az ösvények menti nyírt gyepekben szórványos előfordulását észlelte, virágzó példány ekkor nem került elő.

Ettől az adattól függetlenül került elő a *G. sibiricum* új állománya CSATHÓ András István révén Szeged belvárosában 2007. augusztus 30-án. A lelőhely a Szegedi Tudományegyetem BTK épületének (Petőfi Sándor sgt. 30–34.) északi homlokzata alatt húzódik [9786/4]. A faj az aránylag kis területen gyakori, több ponton tömeges. 2007. szeptember 4-én e hely közelében (attól mintegy 100 m-re) is előkerült; a Tudományegyetem Ady téri épületének (Egyetem u. 2.) északi felétől keletre és északra kisebb foltokban gyakori. A két lelőhelyen (egy 150 m átmérőjű körön belül) a *G. sibiricum* egyedszáma 1000–5000 töre, összborítása kb. 40 m²-re tehető. A faj javában virágzott, a nagyobb töveken már érett termések is voltak. A szibériai gólyaorr mindkét helyen hasonló növényzetben, üde, árnyékos, gyomos, rendszerint kiritkuló, nyírt gyeppen él. Környezetében a következő fajok jellemzőek: *Geum urbanum*, *Glechoma hederacea*, *Hedera helix*, *Lolium perenne*, *Oxalis corniculata*, *O. stricta*, *Phytolacca esculenta*, *Plantago major*, *Prunella vulgaris*, *Rumex obtusifolius*, *Viola odorata*.

2007. szeptember 12-én a belvárosi lelőhelyektől mintegy két km-re (már a Tiszától keletre) fekvő Fűvészkertet az első szerző is felkereste. Felmérése alapján a *G. sibiricum* az arborétum jelentős részén gyakori, néhol tömeges. Itt is jellemzően árnyas, üde, felnyíló nyírt pázsitban fordul elő (a kimondottan napos részeken hiányzik). Kísérőnövényei közül megemlítenők: *Bellis perennis*, *Digitaria sanguinalis*, *Echinochloa crus-galli*, *Festuca arundinacea*, *Glechoma hederacea*, *Helminthia echioides*, *Hieracium bauhinii*, *Lolium perenne*, *Lysimachia nummularia*, *Oxalis stricta*, *Prunella vulgaris*, *Taraxacum officinale*. A szibériai gólyaorr virágzó ill. inkább már termékes állapotban volt. Az állomány egyedszáma sok tízezer töre, összborítása néhány száz m²-re becsülhető.

A *Geranium sibiricum* eddig a Soproni-hegységben, a Felső-Szigetközben, ill. az Alföld északi peremén, Erdőtelek és Felsőzsolca mellett volt ismert Magyarország területén (SCHMIDT 2004). A szegedi lelőhelyek a faj első adatait jelentik az Alföld déli részén.

Mivel az ismertett lokalitásokhoz hasonló élőhelyek általánosan elterjedtek, a faj talán nem túl gyors, de mindenképpen jelentős terjedése várható, mind lokális, mind országos szinten.

SCHMIDT D. (2004): A szibériai gólyaorr (*Geranium sibiricum* L.) előfordulása Magyarországon. – *Flora Pannonica* 2(2): 57–67.

CSATHÓ András István – SCHMIDT Dávid

A *Polycnemum heuffelii* LÁNG előfordulása a Nyugat-Dunántúlon

Occurrence of *Polycnemum heuffelii* LÁNG in West Transdanubia (Hungary)

Polycnemum heuffelii is very rare in Hungary, it was collected in 1957 last time. In 2003 and 2004 the occurrence of the species was confirmed in two new localities in West Transdanubia, near Vönöck [8668/4] on acidic, and near Korpavár [9467/4] on calcareous soils.

2003-ban a *Polycnemum heuffelii* néhány példánya került elő Vönöck (Alsó-Kemeneshát) [8668/4] melletti szántókon, majd 2004-ben Korpavár (Principális-völgy) [9467/4] mellett, zavart homoki gyepeben (itt 1948-ban Károlyi Árpád is gyűjtötte). 2007 őszén az első lelőhelyen ismét sikerült megerősíteni jelenlétét.

A *P. heuffelii* Vönöck és Kenyeri között extenzív szántóföldek tarlóin él, ahol kísérőnövényei a savanyú talajú szántók pionírjai (ld. cönológiai felvétel). Itt a faj fennmaradására a legnagyobb veszélyt élőhelyének faültetvénné átalakítása jelenti. A lelőhelyen készült cönológiai felvétel (borításértékek %-ban):

Vönöck, Nemes-major (őszi búza tarló), 2007. 10. 01., MESTERHÁZY A., E₁ 90%, E₁ magassága: 20 cm, kvadrátméret: 1 m².

Achillea collina 1, *Ambrosia artemisiifolia* 40, *Anthemis arvensis* 4, *Arabidopsis thaliana* 8, *Barbarea vulgaris* 8, *Cerastium holosteoides* 10, *Gypsophila muralis* 4, *Panicum miliaceum* 1, *Polycnemum heuffelii* 15, *Rumex acetosella* 2, *Scleranthus annuus* 1, *S. polycarpus* 6, *Stellaria media* s. str. 2, *Triticum aestivum* (cult.) 4.

Korpavárnál meszes homokkal borított dombtetőn, gázvezeték frissen bolygatott nyomvonalán fordult elő (*Herniaria glabra* társaságában). 2007-ben a gyeper záródása miatt ugyanitt már nem sikerült megtalálni.

A *Polycnemum heuffelii* elterjedésének centruma a Kárpát-medence. Areájának jelentős részén kipusztult vagy kipusztulással veszélyeztetett (HOLUB – PROCHÁZKA 2000, CIOCÂRLAN 2000, RUTKOWSKI 2004, FISCHER et al. 2005). Hazánkban igen szórványos (vö. SOÓ 1970), utolsó gyűjtése 1957-ből származik. A Ny-Dunántúlról MÁRTON (1893) (Nagymákfa és Sorkikápolna, „szántókon roppant sok”), majd KÁROLYI – PÓCS (1954) (Korpavár, Várfölde) jeleztek, de SOÓ (1970) és nyomán a későbbi szerzők csak az utóbbiakat vették át.

CIOCÂRLAN, V. (2000): Flora ilustrată a României. – Editura Ceres, București, 1138 pp.

FISCHER, M. A. – ADLER, W. – OSWALD, K. (2005): Exkursionsflora für Österreich, Liechtenstein und Südtirol. 2., verbesserte und erweiterte Auflage. – Land Oberösterreich, OÖ Landesmuseen, Linz, 1380 pp.

HOLUB J. – PROCHÁZKA F. (2000): Red List of vascular plants of the Czech Republic. – *Preslia* 72: 187–230.

KÁROLYI Á. – PÓCS T. (1954): Adatok Délnyugat-Dunántúl növényföldrajzához. – *Bot. Közlem.* 45: 257–267.

MÁRTON J. (1893): Újabb adatok Vasvármegye flórájához. – *Természetr. Füzetek* 16: 34–39.

RUTKOWSKI, L. (2004): Klucz do oznaczenia roślin naczyniowych Polski niżowej. – Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 814 pp.

SOÓ R. (1970): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve 4. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 614 pp.

MESTERHÁZY Attila

A *Trollius europaeus* L. új előfordulása Göcsejben

New occurrence of *Trollius europaeus* L. in the Göcsej region, SW Hungary

2004. májusában FITOS Eleonórával a *Trollius europaeus* L. eddig nem ismert állományát találtuk Göcsejben, Nova községtől É-ra [9266/3]. A lelőhely északra nyíló keskeny völgyben van, Ny-i oldalát szőlők ill. fajgazdag sovány gyepek és kékperjések (jellemző fajok: *Avenula pubescens*, *Cynosorus cristatus*, *Dianthus deltoides*, *Festuca rubra*, *F. rupicola*, *Genista sagittalis*, *Orchis morio*, *O. ustulata*, *Molinia arundinacea*, *Peucedanum cervaria*, *P. oreoselinum*, *Potentilla recta*, *P. rupestris*, *Pulmonaria mollis*, *Rosa gallica*, *Spiranthes spiralis*, *Trifolium montanum*), K-i oldalát pedig akácok és leromlott gyertyános-tölgyesek borítják. A *Trollius europaeus* mintegy 150 töves állománya degradált völgyalji magaskórósban él, a védett fajok közül a *Salix aurita* és *Veratrum album* néhány példánya társaságában. A túltartott nagyvadállománynak köszönhető degradációt a helyenként dominánssá váló *Solidago gigantea*, valamint az akácok foltokból behatóló *Galium aparine* és *Urtica dioica* jelzi. A völgyaljon eredetileg valószínűleg égerliget, fűzláp és zombéksásos társulások voltak jelen, ezek Göcsej más részein szórványosan ma is előfordulnak.

A lelőhelyen készült cönológiai felvételek: Nova, Felsőhegy, 2007. 05. 13. és 08. 27., ÓVÁRI M., E₁ 100%, kvadrátméret: 2×2 m (mindhárom felvételben).

Faj	1.	2.	3.	Faj	1.	2.	3.
<i>Alopecurus pratensis</i>	+	-	+	<i>Peucedanum palustre</i>	1	2	-
<i>Angelica sylvestris</i>	-	-	2	<i>Poa trivialis</i>	1	-	4
<i>Anthriscus sylvestris</i>	-	1	-	<i>Sambucus nigra</i>	-	-	2
<i>Bromus sterilis</i>	-	+	+	<i>Sanguisorba officinalis</i>	+	-	-
<i>Caltha palustris</i>	2	3	2	<i>Scirpus sylvaticus</i>	1	-	1
<i>Carex brizoides</i>	4	-	-	<i>Solidago gigantea</i>	2	3	3
<i>Carex elata</i>	-	-	1	<i>Stellaria aquatica</i>	-	+	+
<i>Cirsium canum</i>	1	-	-	<i>Stellaria holostea</i>	1	1	1
<i>Filipendula ulmaria</i>	-	1	2	<i>Stellaria media</i>	+	+	-
<i>Galium aparine</i>	2	2	1	<i>Trollius europaeus</i>	2	2	2
<i>Geum urbanum</i>	+	1	+	<i>Urtica dioica</i>	2	2	-
<i>Knautia drymeia</i>	1	+	1	<i>Veratrum album</i>	-	-	2
<i>Lamium purpureum</i>	-	-	+	<i>Veronica chamaedrys</i>	2	+	1
<i>Lychnis flos-cuculi</i>	-	+	-				

KÁROLYI – PÓCS (1964) a *Trollius* két zalai előfordulását (Bárszentmihályfa, Hernyék) említik, mindkettőt a Petovicum flórajárából. KÁROLYI – PÓCS (1968) utóbbi lelőhelyről (kaszálórét) fotót is közölnek. E régi előfordulásokat újabban nem sikerült megerősíteni. Hernyéknél ismételt kereséssel sem találtuk, Bárszentmihályfán megkezdése a nagy kiterjedésű, sokáig nem látogatható lőtérrel nem zárható ki. KÁROLYI – PÓCS (l. c.) a zalai *Trollius* adatokat a subsp. *demissorum* BORBÁS-hoz sorolják. Az érett tüzők alapján az újonnan felfedezett göcseji állomány is ide tartozik.

KÁROLYI Á. – PÓCS T. (1964): Újabb adatok Délnyugat-Dunántúl flórájához III. – Savaria. Vas Megyei Múzeumok Értesítője 2: 43–54.

KÁROLYI Á. – PÓCS T. (1968): Délnyugat-Dunántúl flórája I. – Acta Paedagog. Agriensis 6: 329–390.

Paeonia tenuifolia L. a Hegyalján

Occurrence of *Paeonia tenuifolia* L. in Hegyalja (NE Hungary)

In 2007 a few specimens of *Paeonia tenuifolia* were found in Hegyalja (near Bekecs). The indigenoussness of the population is uncertain. Habitat description of the new locality is given.

2007. április 14-én a Hegyalján, a Szerencsi-dombságban, Bekecs község határában a Közép-hegyen (7893/1) *Paeonia tenuifolia* L. kis állományát fedeztük fel. A Közép-hegy körbeszántott, alacsony riolittufa-kúp, vékony löszlepellettel, s a keleti lejtőjén 150 m tszf. magasságban fordul elő a faj 12-15 egyede. A területet egykor legeltették, ma egyes években véletlenszerűen leégetik, lehetséges, hogy sosem volt felszántva. A gyepten a kezeletlenség miatt erős az avarfelhalmozódás, s emiatt fajszegényebb.

A lelőhelyen készült cönológiai felvétel: Bekecs, Közép-hegy, 2007. 05. 22., MOLNÁR Cs., E₁ 100%, kvadrátméret: 4×4 m, kitettség: 100°(K), lejtőszög: 10°, gyeptmagasság: 15-30 cm.

Achillea pannonica 1, *Adonis vernalis* 2, *Arenaria procera* r, *Carex humilis* 2, *Coronilla varia* r, *Dianthus pontederæ* r, *Eryngium campestre* r, *Erysimum diffusum* +, *Festuca sulcata/valesiaca* 2, *Filipendula vulgaris* +, *Fragaria viridis* +, *Galium glaucum* +, *Genista tinctoria* r, *Hieracium* cf. *cymosum* r, *Inula ensifolia* +, ***Paeonia tenuifolia* 1**, *Phleum phleoides* 1, *Pimpinella saxifraga* +, *Plantago media* r, *Salvia nemorosa* +, *S. pratensis* +, *Seseli varium* +, *Stipa capillata* 1, *S. tirma* +, *Tanacetum corymbosum* r, *Teucrium chamaedrys* 2, *Thalictrum minus* +, *Thymus* cf. *glabrescens* +, *Trifolium alpestre* r.

A *Paeonia tenuifolia* kontinentális flóraelem, tipikus xerofil sztyeppfaj (KARAMYŠEVA 2000–2003). A Kelet-Balkántól (Olténia, Bulgária, Törökország európai része), Moldován, az ukrán sztyeppéken és a Krímen át a Kaukázusig és az Ural lábáig húzódik az elterjedési területe. Legnyugatabbra a Kárpát-medencében a Mezősége és a deliblati homokpusztán él (SCHIPCZINSKY 1937, NYÁRÁDY 1953, CULLEN – HEYWOOD 1964, JALAS – SOUMINEN 1991). A Hegyaljához legközelebb az Erdélyi-mezősége, Mezőzáh (Zăul de Câmpie) mellett a Bota-dűlőben, a híres bazsarózsa rezervátumban 2,5 ha-on él (MITITELU 1990). Itt tapasztalataink alapján löszön, a bekecsihez hasonló, de jóval fajgazdagabb félszáraz gyepten él, melyet kaszálnak és időnként égetnek.

Mivel ritka, de kedvelt dísznövényről van szó, a bekecsi populációnál felmerülhet a kivadás lehetősége. A hegyen a katonai térképek tanúsága szerint az elmúlt 250 évben nem volt tanya, kert, s erre utaló terepi nyomok sincsenek, csak alkalmi bányász-kodás nyomai találhatóak. Bekecsen a falu utcáin és a temetőben sem találtuk a faj kultivált egyedeit. A növény tartós túlélő-képességét bizonyítja, hogy a tövek a gyepten elszórva találhatóak és sikeresen termést tudnak érlelni.

Érdekeség, hogy a Magyar Természettudományi Múzeum Növénytárában található egy lap Tolnából is („com. Tolna, ad Szt. Lőrincz”, leg. KISS I., 1878).

JALAS, J. – SUOMINEN, J. (eds) (1991): Atlas Florae Europaeae 9. *Paeoniaceae* to *Capparaceae*. – Committee for Mapping the Flora of Europe & Soc. Biol. Fenn. Vanamo, 110 pp. + 156 maps.

CULLEN, J. – HEYWOOD, V. H. (1964): *Paeonia* L. – In: TUTIN, T. G. et al. (eds.): Flora Europaea 1. – Cambridge University Press, Cambridge, pp. 243–244.

KARAMYŠEVA, Z. V. (2000–2003): Steppes. In: BOHN, U. et al. (eds): Karte der natürlichen Vegetation Europas. Map of the Natural Vegetation of Europe. – Landwirtschaftsverlag, Münster, pp. 390–406.

- MITITELU, D. (1990): Flora și vegetația rezervației „Zau de Cîmpie” – Mureș. – Contr. Bot. **30**: 17–23.
- NYÁRÁDY A. (1953): *Paeonia* L. In: SĂVULESCU, T. (ed.): Flora Republicii Populare România **2**. – Editura Academiei Republicii Populare România, București, pp. 400–411.
- SCHIPCZINSKY, N. V. (1937): *Paeonia* L. In: KOMAROV, V. L. (ed.): Flora SSSR **7**. – Izdatelstvo Akademii Nauk SSSR, Leningrad, pp. 24–35.

MOLNÁR Csaba – TÜRKE Ildikó Judit

***A Danthonia alpina* VEST újrafelfedezése a Nyugat-Dunántúlon**

New data to the occurrence of *Danthonia alpina* VEST in West Transdanubia, W Hungary

In 2007 two new localities of *Danthonia alpina* were discovered in Kőszeg Mountains near Cák and Bozsok in semi-dry grasslands. It is the first mention of the species in West Transdanubia region in Hungarian sources since 1936.

2007-es közös terepbejárásunk során a *Danthonia alpina* VEST két jelentős állományát fedeztük fel a Kőszegi-hegység peremén:

- Cák, Gesztenyés-oldal, a boronaházak feletti többszáz m²-en, néhol állományalkotó [8665/1]
- Bozsok, Kovácsi-rét, a C6 határpont közelében, a határsáv gyepeiben, néhány m²-en [8664/4]

A *Danthonia alpina* középhegységeinkben gyakori, a Nyugat-Dunántúlon azonban csak a Kőszegi-hegységből volt biztosan ismert, a Soproni-hegységből kérdőjellel említik (SOÓ 1980). A Kőszegi-hegységben WAISBECKER (1891) a Pogány-völgyből közölte, herbáriumi lapjai (BP) ugyaninnét (leg. WAISBECKER A., 1903) és Kőszeg (leg. PIERS V., 1890) mellől származnak. A Növénytarban van egy őrségi lapja is („inter Kondorfa et Sz. Gotthárd”, leg. JÁVORKA S., 1936), ami azért érdekes, mert e tájról egyetlen irodalmi forrás sem említi.

A fent közölt cáki lelőhely tulajdonképpen nem új, hiszen a cáki gesztenyésben JUSTIN (1993) már megtalálta a növényt, ez az adat azonban a félreeső helyen történt publikálás miatt elfelejtődött. Itt erdősülő félszáraz gyepekben *Inula hirta*, *Lathyrus sylvestris*, *Potentilla rupestris* érdekesebb fajok társaságában figyeltük meg. Bozsokon kiszáradó kékperjések szélén él, kísérői közül az *Allium carinatum*, *Avenula adsurgens*, *Dorycnium herbaceum*, *Peucedanum carvifolia*, *Veronica orchidea* érdemel említést. Adalék, hogy a *Danthonia alpina* a határ túloldalán, Borostyánkő (Bernstein) térségében a serpentin alapközetű erdeifenyvesek egyik jellegzetes, néhol fáciesalkotó faja.

Köszönjük BARINA Zoltánnak az MTM Növénytarban végzett adatgyűjtést.

- JUSTIN, CH. (1993): Über bemerkenswerte Vorkommen ausgewählter Pflanzensippen auf Serpentinstandorten Österreichs, Sloweniens sowie der Tschechischen Republik. – Linzer biol. Beitr. **25**: 1033–1091.
- WAISBECKER A. (1891): Kőszeg és vidékének edényes növényei. 2. javított és bővített kiadás. – Kilián, Kőszeg, 80 pp.
- SOÓ R. (1980): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve **6**. – Akadémiai Kiadó, Budapest, 556 pp.

KIRÁLY Gergely – Thomas HABERLER

A „Rövid közlemények” szerzői / Authors of the „Short notes”

ALMÁDI László – H-8360 Keszthely, Rákóczi tér 13.

BARINA Zoltán – Magyar Természettudományi Múzeum, Növénytár, 1087 Budapest, Könyves Kálmán krt. 40, barina@bot.nhmus.hu

BAUER Norbert – Magyar Természettudományi Múzeum, Növénytár, 1087 Budapest, Könyves Kálmán krt. 40, bauer@bot.nhmus.hu

CSATHÓ András István – H-5830 Battonya, Somogyi B. u. 42/A., csatho@mezsgyevedelem.hu

Thomas HABERLER – Institut für Botanik, Department für Integrative Biologie, Universität für Bodenkultur Wien, A-1180 Wien, Gregor Mendel Str. 33, thaberle@edv1.boku.ac.at

KIRÁLY Gergely – Nyugat-Magyarországi Egyetem, EMK, Növénytani Tanszék, H-9400 Sopron, Bajcsy-Zs. u. 4., gkiraly@emk.nyme.hu

KULCSÁR László – H-9600 Sárvár, Orsolya u. 19., kulcsar.laszlo@sarvar.hu

MESTERHÁZY Attila – Fertő-Hanság és Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, H-9435 Sarród, Rév-Kócsagvár, zvezda@freemail.hu

MOLNÁR Csaba – H-3036 Gyöngyöstarján, István u. 52., birkaporkolt@yahoo.co.uk

NÉMETH Csaba – Fertő-Hanság és Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, H-9435 Sarród, Rév-Kócsagvár, nemethcs@gpinet.hu

ÓVÁRI Miklós – H-8900 Zalaegerszeg, Gorkij u. 1/D., ovarim@invitel.hu

PÁLL-GERGELY Barna – Pécsi Tudományegyetem, TTK, Környezettudományi Intézet, Általános és Alkalmazott Ökológiai Tanszék, H-7624 Pécs, Ifjúság útja 6., pallgergely@freemail.hu

SCHMIDT Dávid – Pécsi Tudományegyetem, TTK, Növényrendszertani és Geobotanikai Tanszék, H-7624 Pécs, Ifjúság útja 6., jaurinum@freemail.hu

SZŰCS Péter – Nyugat-Magyarországi Egyetem, EMK, Termőhelyismerettani Tanszék, H-9400 Sopron, Bajcsy-Zs. u. 4., aduncus@freemail.hu

TÜRKE Ildikó Judit – SzIE-KTI Természetvédelmi Tanszék, H-2100 Gödöllő, Páter Károly u. 1., gresail@yahoo.com